

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 2

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 598 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 29-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Ilm-fanga baxshida umr Baxtiyor Islamov	8
Kichik biznesni rivojlantirishda “yashil” iqtisodiyotni keng tatbiq qilishning ahamiyati Gulnora Abdurahmonova Kalandarovna, Sanjar Baxodirovich G’oipnazarov	10
Brand Capital as a Determinant of Institutional Prestige and Student Choice in the Higher Education System ... Zufarova Nozima Gulamiddinovna	16
Inson va atrof-muhit dialektikasi: nomutanosiblik ko’rsatkichlari va ekologik muammolar Butaboyev Maxammadjon Tuychiyevich, Maxmudov Nosir Maxmudovich	24
Yashil budjetlashtirish va uni O’zbekistonda joriy etish istiqbollari Meyliev Obid Raxmatullayevich, Gofurova Kamola Xayrulla qizi	30
Iqtisodiyotda ta’lim va fan integratsiyasining asosiy yo’nalishlari Yormatov Ilmidin Toshmatovich	35
Transport vositalari va yo’llar turizm transport infratuzilmasini rivojlantirishning muhim omilidir Agzamov Shaxboz Akmalovich	39
Bank xizmatlarini raqamlashtirish orqali samaradorligini oshirish A. X. Salamov	44
Biznes-reja baliqchilik xo’jaligi rivojlanishi uchun asos sifatida Dosmurotova Shaxista Kengashovna	48
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog’liqligi Axmediyeva Aliya Toxtarovna	55
Turizmni rivojlantirish imkoniyatlari Ziyadullayev Ilhom Narkabilovich	63
Tijorat banklari depozit operatsiyalari samaradorligini oshirish muammolari va ularni bartaraf etish yo’llari Shamsiyev Nodir Muratovich	67
Hududlarni rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning samaradorligini oshirish masalalari Shagazatov Oybek bahodirovich	72
Hududlar biznes muhitini rivojlantirish va samarali boshqarish yo’nalishlari Davlatov Sanjar Abdimannonovich	76
Ijtimoiy rivojlanish xulq-atvor paradigmasida yoshlarning tadbirkorlik faoliyatini tartibga solishning nazariy asoslari Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	80
Korxonalar innovatsion faoliyatida raqamli transformsiyaning muhim yo’nalishlari Yuldasheva Kamola Miraliyevna	84
O’zbekistonda agroturizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish (Buxoro viloyati misolida) Yoriyeva Farangiz Murodillayevna	89
Innovatsion tadbirkorlik muhitini kompleks baholashda xalqaro tashkilotlar tajribasi Nazarova Umida Avazovna	94
Turizm faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish samaradorligini oshirishning ayrim usullari Mirzaxodjayev Alisher Botirovich	98
Globallashtirish sharoitida transchegaraviy suv resurslardan samarali foydalanishni boshqirish Mirzayev Musurmon Umidullayevich	103
Surxondaro viloyati iqtisodiyotida kichik biznes va tadbirkorlikning o’rni va ahamiyati Fayziyeva Aziza Azamat qizi	108
Ta’lim muassasalarida xarajatlarni moliyaviy nazorat etishning samaradorligi tahlili Eshonqulov Davlatjon Rajabboyevich	113
Ta’minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi	119
Blokcheyn texnologiyasida xavfsizlik masalalari Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	123
Развитие цифровой трансформации банковского сектора Республики Узбекистан Абдурахманова Матлуба Махамдаминовна	129

Asosiy fondlarni hisoblash va baholash usullarini takomillashtirish istiqbollari.....	135
Rixsimbayev Odiljon Qobiljonovich	
Marketingda tovar harakati tizimini optimallashtirish va modellashtirish	141
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Kamola Abdujabborovna Pardayeva	
Iqtisodiy rivojlanish uchun strategik taqsimlash strategiyalari:	
Investitsion Fond Portfellarning qiyosiy tahlili.....	148
Sultonboeva Munira bahodirovna	
Soliq munosabatlarining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati: ilmiy-nazariy qarashlar.....	154
Axrorov Zarif Oripovich, Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li	
Взаимосвязь инвестиционной стратегии с оценкой эффективности инвестиционного проекта	159
С. С. Алиева, А. Назаров	
Erkin iqtisodiy zonalarining faoliyati va boshqaruv mexanizmini takomillashtirish.....	167
Sheraliyeva Saida Azatovna	
Xizmat safari xarajatlari hisobining huquqiy asoslari	170
Ergashev Sarvar Xudoynazarovich	
Инклюзивное образование и его особенности.....	175
Зайнутдинова Умида Джалоловна	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	179
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Mamlakatda soliq qarzdorligi vujudga kelishining asosiy sabablari va ularni qisqartirish yo'llari.....	184
Hakimov Ulug'bek Furqat o'g'li	
Mulk qiymatini baholash tushunchasi, baholash obyektlari, baholanadigan qiymat turlari.....	188
Izbosarov Boburjon Bahriddinovich, Yoqubboyev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta xizmatlarining zamonaviy transformatsiyasi.....	193
G. Adilova	
Biznes subyektlarida samaradorlik masalalarini o'yinlar nazariyasi usuli bilan baholash.....	197
Mardiyev Nurali	
Yengil sanoatda "lean production" konsepsiyasini tatbiq etishning amaliy jihatlar.....	203
Yaxyayeva Inobat Karimovna	
Soliq salohiyatini baholash usullari va ularning tadbirkorlik subyektlari faoliyatiga ta'siri tahlili	207
Borotov Sharofiddin Jumaqul o'g'li	
Ko'chmas mulk bozorini baholashning institutsional asoslari	213
Ishonqulov Nizamjon Fayzullayevich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm xizmatlarini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.....	221
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna	
O'zbekistonning bank-moliya tizimi hamda unda Islom moliyasi	
instrumentlarini jalb etishdagi joriy tendensiyalar	226
Eshimov Alisher Dasmurodovich	
Tashqi savdoda notarif usullarni qo'llashning iqtisodiy oqibatlarini aniqlash	
metodologiyasi (rivojlangan davlatlar tajribasi).....	234
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Reklama xizmatlari va uning subyektlar samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari.....	240
Rabbimov Elbek Abdulloyevich	
Ijtimoiy siyosatni amalga oshirishda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish asoslari	245
Imonqulov Nuriddin Qo'shmon o'g'li	
Tijorat banklari biznes ekotizimini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	250
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
Majburiy tibbiy sug'urtaning vujudga kelishi va o'ziga xos xususiyatlari.....	256
Kenjayev Soxib Sayfiyevich	
O'zbekiston Respublikasida zamonaviy soliq ma'murchiligini joriy etish orqali budjet-soliq siyosati	
samaradorligini yanada oshirish.....	260
Yuldasheva Shaxnoza Xojiakbar qizi	
Jahon iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida derivativlar bozorining roli	266
Shokirov Mirkamol Mirolim o'g'li	
Boshqaruv hisobida mas'uliyat markazlarini tashkil etish masalalari.....	274
Sobirov Otabek Olimjonovich	

Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari	277
Kultayev Farxod Shavkatovich	
Tijorat banklari foydasi va rentabilik ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar tahlilini takomillashtirish	281
Normo'minov Temurbek Sheraliyevich	
O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari aktivlar sifatini oshirish yo'llari	284
To'ychiyev Otabek Shamshiyevich	
Venchur kapitalining mohiyati va O'zbekistonda venchur tizimini rivojlantirishning institutsional asoslari.....	288
Tadjibayeva Nigora Gulomjonovna	
Innovatsiyalar: zamonaviy iqtisodiyot uchun innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash zarurati.....	293
Malikova Dilrabo Muminovna, Tursunov Jahongir Ulug'bek o'g'li	
Budjet daromadlarining shakllanishida egri soliqlarning ta'sirini ko'p omilli ekonometrik modellashtrishda tahlil qilish.....	297
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida investitsion jozibadorlikni oshirish yo'llari	302
Abdullayev Boburjon Akbaraliyevich	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	306
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	310
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	314
O. U. Shomurodov, A. A. Suyarov, Z. U. Uroqov, J. S. Urazov, A. T. Ablahatov	
Ways to Use the Experience of Foreign Countries in Creating a Beneficial Business Environment for Entrepreneurship And Improving Taxation	319
Mukhlisa Ikramova	
Aholi turmush darajasini oshirishda moliyaviy savodxonlikning o'rni va iqtisodiy rivojlanishga ta'siri	325
Yusupov Muhammadali Soxib o'g'li, J.D. Xojiyev	
Temir yo'l sanoat korxonalarida ijtimoiy-mehnat munosabatlarini boshqarish bo'yicha xorijiy tajriba.....	329
Kadirova Sharofat Amonovna	
Механизм внедрения аутсорсинговой деятельности в АО “Ўзтемирйўлийўловчи”	332
Н. Э. Кахарава	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni yanada rivojlantirish investitsiyalarni jalb qilishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	337
Sharipov Bobur Anvar o'g'li	
“STEKLOPLASTIK” MJCHning bozordagi strategik holatini tahlil qilish	342
Musyeva Shoira Azimovna	
Agrar sektorda ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishning nazariy masalalari	348
M. Sh. Nazarova, Z. S. Kazakova	
Methodological Foundations of Bank Lending and Classification of Factors Affecting the Features of Obtaining Loans.....	353
Raxmanova Laylo bahodirovna, A. Karimova	
Agrosanoat klasterlarda tovar-moddiy zaxiralar samaradorligini KPI orqali baholash uslubiyati.....	357
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich	
Faol tadbirkorlar faoliyatida kambag'al oilalarni iqtisodiy-ijtimoiy holatini yaxshilash imkoniyatlari.....	362
Salamov Ibrohim, Nazarova Maryam Sharifovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich, Kudratov Rizo Turdibayevich, Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Xudayberdiyeva Ma'rifat Umarovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar strategiyasi tahlilining o'ziga xos xususiyatlari	369
Tursunova Shaxnoza Farxod qizi	
Процессы цифровизации АО “Hududgazta'minot”	373
Хусанов Кахрамон Нишонович	
O'zbekistonda aholi turmush darajasini oshirish yo'llari.....	378
Abdullayeva Madina Kamilovna, Eldorbekov G'ofurbek Iskandarbek o'g'li	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik subyektlari uchun kredit tizimini takomillashtirish mexanizmi.....	381
Bobayev Isroiljon Abdinabiyeich	
Mamlakatga jalb qilingan xorijiy kapitalning tovarlar va xizmatlar importi salohiyatiga ta'sirini ekonometrik modellar bilan baholash.....	386
Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	

O'zbekistonda bank xizmatlari raqobatbardoshligini baholash mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari.....	394
Sh. Madraimov	
Kapital bozorida sug'urta kompaniyalar institutsional investor sifatida	397
Xasanova Lola Mamasharifovna	
Yangi O'zbekiston strategiyasida institutsional islohotlarni yanada chuqurlashtirish va ko'p funksiyali raqamlashtirishning ilmiy asoslari	400
B. B. Berkinov	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirish mexanizmlari.....	409
G'afurov Umidjon Bahodir o'g'li	
Rivojlangan mamlakatlarda keksa fuqarolarning bandligini oshirish kam ta'minlangan aholi qatlamini qo'llab-quvvatlash usuli sifatida (Yaponiya tajribasi misolida).....	413
Karimov Bekzodjon Ilxomovich	
Tashqi savdoni oshirishda boj-tarif siyosatini takomillashtirish mexanizmlari	420
Pardayev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
Финансы или корпоративные финансы	426
Уринов Бобур Насиллоевич	
In Ensuring Economic Development in the Country Green Economy and its Features	432
Akhunova Shakhistakhon Nomonjanovna, Abdusattorova Mokhirabonu Abdugoppor kizi	
Tijorat banklarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	437
Jo'rayev O'ktam Panji o'g'li	
Сокращение уровня бедности в Узбекистане.....	443
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
Paxtachilik sohasida ishlab chiqarish jarayonlari samaradorligini oshirishning innovatsion yechimlari va uning foydaga ta'sirini baholash	448
S. B. Inoyatov	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar bilan ishlash amaliyotidagi muammolar va ularni barataraf etish yo'llari	453
Maxmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
Mahalliy budjet daromadlarining nazariy va ilmiy asoslari	460
O'lokulova Feruza Mansurovna	
Kambag'allikni qisqartirish – aholi turmush farovonligini ta'minlashning muhim omili	463
Usmanov Baxodir Baxtiyorovich	
Raqamli marketingni rivojlantirish zaruriyati	469
Xalmuxamedova Zebaxon Babaxanovna	
Tijorat banklari o'rtasidagi raqobatni rivojlantirish orqali fond bozorida aksiyalar narxini barqarorligini ta'minlash istiqbollari	473
M. Yuldosheva	
Konchilik sanoati korxonalarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish mexanizmlarining ilmiy-nazariy asoslari	480
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'zbekistonda banklar moliyaviy xizmatlari va ular sifatining amaldagi holati tahlili	487
Mirzayev Mirza Abdullayevich	
Oliy ta'lim muassasalarining iqtisodiy samaradorlikning raqobatbardoshligini institutsional tahlil qilish mexanizmi.....	492
Saydullayeva Saodat Abdumajidovna	
Integrasiya sharoitida to'qimachilik sanoatining rivojlanishi	499
Ziyayeva Muhtasar Mansurdjanovna	
Auditorlik tekshiruvini tashkil etish va o'tkazish jarayonlarini takomillashtirish	503
Karamatova Noiba Husnitdinovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlarini	510
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Экономическое сознание и экономическое мышление: теоретический анализ.....	517
Пардаев Мамаюнус Каршибаевич, Мухаммедов Мурод Мухаммедович	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklari tomonidan qurilish korxonalarini kreditlashni takomillashtirish yo'llari	522
Sultanov Baxram Begdullayevich	

Роль искусственного интеллекта в современных технологиях медиаобразования в высших учебных заведениях.....	526
Самигова Гуландом Абдужаббаровна	
Talabalarga moliyaviy yordam dasturlari va ularning ta'lim sifatiga ta'siri	534
Mirzayeva Muhlisa Ubaydullo qizi	
Mintaqaviy investitsion jozibadorlik va investitsion siyosat: nazariy talqin	539
Muminov Akmal Tulkunovich	
Mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida oliy ta'lim tizimining ta'siri	543
Nasimov Adiz Azamat o'g'li, Baxtiyorova Jasmina Jasurovna, Axrorov Zarif Oripovich	
Respublikada fermer xo'jaliklarga xizmat ko'rsatishni rivojlantirish va agroxizmatlar bozorini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari	548
Shukurov Ilxom Safarboyevich	
Turli mamlakatlarda oliy ta'limni moliyalashtirish yo'llari	555
Umarova Moxigul Maxmayunus qizi	
Dehqonchilikni innovatsion asosda rivojlantirishning xorijiy tajribasi	560
Yuldashev G'iyos Turabekovich	
Tijorat bank xizmat turlarini islomiy bank xizmatlari orqali rivojlantirish istiqbollari	564
Bayjanova Gozsal Sarsengaliyevna	
Qishloq xo'jaligi mahsulotini baholash va hisobga olishning uslubiy jihatlarini takomillashtirish	570
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Секреты интересного урока в начальной школе	577
Гараева Олеся Владимировна	
Iqtisodiyotni barqaror rivojlanishda yashil iqtisodiyotning o'rni	580
Ibragimova Gulchehra Toxirovna	
Mahsulot va xizmatlarni raqamli transformatsiyasini amalga oshirish algoritmi	584
Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, Bobojonov Azizjon Babaxanovich, Abdurakhmonov Abdumalik Abdurashidovich	
O'zbekiston Respublikasining soliq tizimi mamlakatda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish vositasi sifatida	591
Nabiyev Feruz Nurmurodovich	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING SOLIQ TIZIMI MAMLAKATDA YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI QISQARTIRISH VOSITASI SIFATIDA

Nabiyev Feruz Nurmurodovich

Soliq qo'mitasi Strategik rejalashtirish departamenti
Xalqaro reyting va indekslar bilan ishlash hamda
iqtisodiy integratsiya bo'limi boshlig'i

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishda soliq ma'murchiligining muhimligi tadqiq qilingan. Shuningdek, yashirin iqtisodiyotga qarshi soliq ma'murchiligining bugungi kun holati, uchrayotgan muammolar, ularni keltirib chiqaruvchi omillar hamda mavjud imkoniyatlar tahlil qilingan. Yuqorida qayd etilgan holatlardan kelib chiqib, O'zbekiston Respublikasi soliq ma'murchiligini yanada takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: soliq ma'murchiligi, soliq rejimlari, yakka tartibdagi tadbirkor, yuridik shaxslar, o'z-o'zini band qilganlar, soliqdan bo'yin tovlash, aylanmadan olinadigan soliq, yashirin iqtisodiyot, konvert usulida oylik ish haqi, mahalla soliq inspektori, patta, yer va mol-mulk solig'i, jismoniy shaxslarning shaxsiy hisob-varaqasi, onlayn NKM, EKOIH.

Abstract: This article examines the importance of tax administration in reducing the share of the shadow economy in the Republic of Uzbekistan. Also, the current state of the tax administration against the hidden economy, emerging problems, factors causing them, and available opportunities are analyzed. Based on the above-mentioned circumstances, proposals and recommendations were developed to reduce the share of the hidden economy by further improving the tax administration in the Republic of Uzbekistan.

Key words: Modern tax administration, declaration of individuals with high incomes, verification of tax debt, interregional tax inspectorate, district tax inspector, administration of especially large taxpayers, personnel system, immunity from corruption.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение налогового администрирования в снижении доли теневой экономики в Республике Узбекистан. Также анализируется современное состояние налогового администрирования в отношении теневой экономики, возникающие проблемы, факторы, вызывающие их, и имеющиеся возможности. С учетом вышеизложенных обстоятельств были разработаны предложения и рекомендации по снижению доли теневой экономики путем дальнейшего совершенствования налогового администрирования в Республике Узбекистан.

Ключевые слова: Налоговое администрирование, налоговые режимы, самозанятые лица, юридические лица, уклонение от уплаты налогов, налог с оборота, теневая экономика, заработная плата в виде конверта, налоговый инспектор маҳалли, квитанция, налог на землю и имущество, лицевые счета физических лиц, онлайн ККМ, БРВ.

KIRISH

Bugungi kunda, soliq ma'murchiligini yanada takomillashtirish, soliq siyosatini liberallashtirish, soliq yukini kamaytirish hamda soliqqa tortish mexanizmlarini soddalashtirish orqali tadbirkorlik subyektlariga qulay ish-bilarmonlik muhitini yaratish ustuvor vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Mazkur yo'nalishlarda hukumatimiz tomonidan bir qator tizimli islohotlar olib borilmoqda.

Xususan, soliq yukini kamaytirish maqsadida soliq turlari 16 tadan 9 taga qisqartirildi. O'zbekiston Respublikasining soliq siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi qabul qilindi, 2019-yil 1-yanvardan boshlab majburiy ajratmalar (3,2%) bekor qilindi. Yuridik shaxslardan olinadigan foyda solig'i stavkasi tijorat banklari uchun – 22 foizdan 20 foizga, dividendlar va foizlar ko'rinishidagi daromadlar bo'yicha to'lov manbayidan ushlab qolinadigan foyda solig'i stavkasi 10 foizdan 5 foizga, mol-mulk solig'i stavkasi 5 foizdan 2 foizga, yagona soliq to'lovi stavkasi 5 foizdan 4 foizga va yagona ijtimoiy to'lov stavkasi 15 foizdan 12 foizga pasaytirildi.

Shuningdek, jismoniy shaxslarning ish haqidan olinadigan 8 foizli sug'urta badali bekor qilindi hamda soliq stavkasi 22,5 foizgacha bo'lgan 4 pog'onali daromad solig'ining yagona stavkasi 12 foiz etib belgilandi.

Bundan tashqari, iqtisodiyotga soliq yukini adolatli taqsimlash hamda qo'shilgan qiymat solig'i zanjiri uzluksizligini ta'minlash maqsadida tovar aylanmasi 1 mlrd so'mdan oshgan soliq to'lovchilar QQS to'lashi belgilandi va mazkur soliq stavkasi 20 foizdan 12 foizga tushirildi hamda qo'shilgan qiymat solig'ini qoplab berish amaliyoti joriy etildi.

Shu bilan birgalikda soliq yukini kamaytirish orqali tadbirkorlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash borasida amalga oshirilgan bir qator ijobiy ishlar natijasida umumbelgilangan soliq to'lovchilar soni 23 barobarga (178 ming) ortdi. Rasmiy band bo'lgan xodimlar soni 130 foizga (5,1 mln nafar) ko'paydi. Yuridik shaxs sifatida mol-mulk solig'ini to'lovchi korxonalar soni 8,4 barobarga (77,3 mingta) oshdi.

Shuningdek, tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan umumiy tarzda berilgan yengillik va imtiyozlar natijasida ularning ixtiyorida 2017-2023-yillarda 281,3 trln.so'mga yaqin mablag' qoldirildi.

Mazkur islohotlar natijasida milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishi, tadbirkorlik subyektlari sonining oshishi hamda faoliyatlarning kengayishiga qaramasdan mamlakatda yalpi ichki mahsulotga nisbatan yashirin iqtisodiyot ulushi 40–45 foiz atrofida saqlanib qolmoqda.

ADABIYOTLAR SHARHI

Soliq organlari mamlakatda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishning asosiy vositasi sifatida mavzusida bir qator xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlar tadqiqot olib borishgan. Xususan, rus olimlari K.Chernousova¹, B.Aleshnikova, T.Bursevalar² va M.Dergachevlar³ hukumat idoralari ichida soliq organlarining mamlakat yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishdagi muhim o'ringa ega ekanligi shuningdek, yashirin iqtisodiyotni keltirib chiqaruvchi omillarini bartaraf etishda soliq ma'murchiligi mexanizmlarini yanada takomillashtirishga alohida e'tibor qaratish zarurligini ta'kidlab o'tganlar.

Bundan tashqari, g'arb tadqiqotchi olimlari M.Engelshalk, R.Avastbi⁴, V.Rolandas, A.Stavitskiy, G.Xarlamova va Ye.Ulvidiyenelar⁵ yashirin iqtisodiyot ulushi yuqori mamlakatlarning aksariyatida soliq tizimining yetarli darajada mukammal emasligi, tizimning xato va kamchiliklari mavjudligini ta'kidlab, soliq tizimining nazorat yo'nalishidagi xodimlariga yordam beruvchi turli xil qonun loyihalarini qabul qilish shuningdek, tadbirkorlik subyektlari uchun soliqqa tortish rejimlarini soddalashtirish zarurligini aytib o'tganlar.

Shu bilan birgalikda, Iqtisodiy hamkorlik va rivojlanish tashkilotining 2022-yilgi hisobotida rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda soliq ma'murchiligining joriy holati hamda uni isloh qilish bo'yicha tegishli taklif va tavsiyalar keltirib o'tilgan. Mazkur takliflarda, asosan, inson omilini maksimal qisqartirish, biznes jarayonlarni raqamlashtirish hamda soliq yukini tegishli maromda saqlab turish keltirib o'tilgan⁶.

Shuningdek, mahalliy tadqiqotchi olimlar Sh.Tashmatov⁷ transfert narxlarini belgilashda soliq nazoratini takomillashtirish, I.Niyazmetov⁸ soliq siyosatidagi bo'shliqlarni istiqbolli soliq mexanizmlarini joriy etish orqali to'ldirish, S.Voronin⁹ zamonaviy soliq islohotlarida soliqqa tortishning ilmiy asoslariga mos kelishiga alohida e'tibor qaratib o'tgan.

Yuqoridagilardan farqli ravishda, Jahon banki¹⁰ O'zbekiston Respublikasida yashirin iqtisodiyot ulushi yalpi ichki mahsulotga nisbatan 58,5 foizni tashkil etganligi mazkur salbiy ko'rsatkichni bartaraf etish bo'yicha hukumat tomonidan operativ ravishda tizimli choralar ko'rilishi zarurligi ta'kidlangan. Shuningdek, yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishda dastlab soliq ma'murchiligidagi mexanizmlarni o'zgartirish, soliq to'lovchilar bilan bevosita munosabatga kirishadigan soliq organi xodimlarini korrupsiyaga nisbatan murosasiz fikrini shakllantirish hamda eng asosiysi tadbirkorlik subyektlari faoliyatini monitoring va tahlil qilishni to'liq qamrab olish zarurligi keltirib o'tilgan.

1 Черноусова К.С. "Органы налогового контроля как инструмент борьбы с теневым сектором экономики в России". International Journal of Humanities and Natural Sciences, vol. 12-4 (51), 2020.

2 Алешникова В.И., Бурцева Т.А. Инструменты противодействия теневой экономике в регионах России // Вестник Воронежского государственного университета. Серия: экономика и управление. – 2019. – №4. – С. 28-34.

3 Дергачев М.В., Елсуков М.Ю. Основные причины возникновения теневой экономики в России. – 2018.

4 "Taxation and the Shadow Economy". How the Tax System Can Stimulate and Enforce the Formalization of Business Activities. Policy Research Working Paper 8391 – 2018.

5 "Реализация бюджетно-налоговой политики государства" УДК 336.02 DOI 10.23672/t0403-6841-8028-e.

6 "Перечень инициатив в области налоговых технологий" ОЭСР (2022 г.), <https://www.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration/tax-technology-tools-and-digital-solutions/>.

7 Sh.Tashmatov. "Transfert narxlarini belgilashda soliq nazoratini takomillashtirish" Toshkent moliya instituti Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallar to'plami Toshkent – 2022.

8 I.Niyazmetov "Soliq siyosatidagi bo'shliqlar" O'zbekiston Respublikasida soliq ma'muriyatchiligi samarali faoliyatini ta'minlash: nazariy konseptual asoslar va amaliyot muammolari mavzusidagi konferensiya to'plami. Toshkent – 2022.

9 С.А.Воронин "Пути развития классификации налогов и сборов в Республике Узбекистан". –Ташкент – 2022.

10 "Узбекистан – вторая систематическая диагностика страны" Всемирный Банк – 2022.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot doirasida “O‘zbekiston Respublikasida zamonaviy soliq ma‘murchiligini joriy etish orqali yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish” mavzusiga doir empirik ma‘lumotlar tahlili o‘tkazildi. Shu bilan birgalikda, “Kontent” tahlil, “SWOT” tahlil, “Pattern” metodi, ekspert so‘rovi hamda dala so‘rovlaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yuqori daromadga ega bo‘lgan jismoniy shaxslarni maxsus deklaratsiya asosida soliqqa tortish tizimini yo‘lga qo‘yish orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish bo‘yicha

Hozirda jismoniy shaxslar tomonidan olingan daromadlarni soliq xizmati organlarida deklaratsiya asosida rasmiylashtirish amaliyoti joriy etilgan bo‘lsada, ayrim fuqarolar tomonidan soliq to‘lashdan bo‘yin tovlash maqsadida yashirin faoliyatdan olingan daromadlarni yashirish holatlari kuzatilmoqda.

Ma‘lumot o‘rnida: 2022-yilda jami 1 399 nafar jismoniy shaxslar tomonidan 4 639,2 mlrd.so‘m miqdoridagi xarajatlar amalga oshirilgan bo‘lib, mazkur fuqarolarning 44 foizi (yoki 612 nafari) rasmiy ish joyiga ega bo‘lmagan biroq, daromadi 4 591,2 mlrd.so‘mni, 56 foizi (yoki 787 nafari) rasmiy ish joyiga ega biroq, daromadi 47,9 mlrd.so‘mni tashkil qilgan.

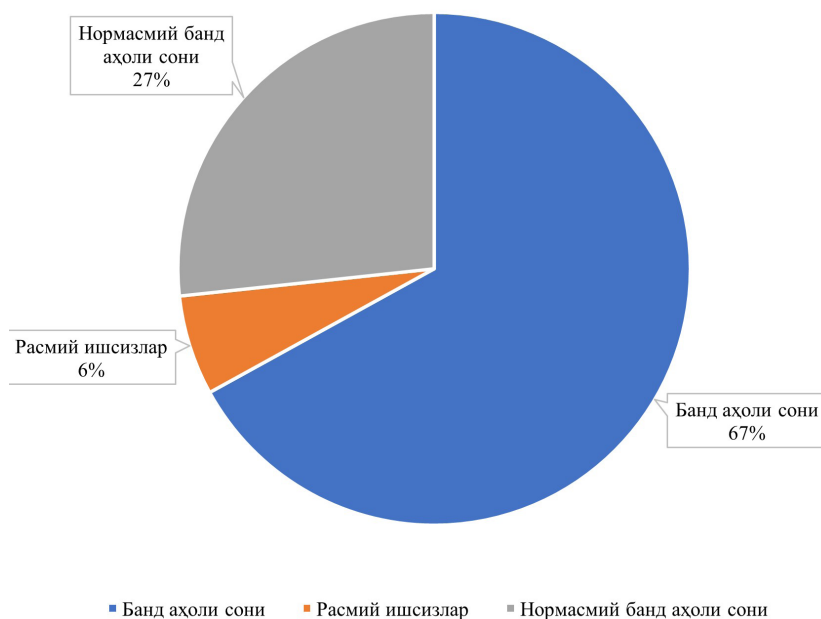
Mazkur amaliyot bo‘yicha bir qator ilg‘or xorijiy mamlakatlar (Shveysariya, Norvegiya, Ispaniya, Niderlandiya, Italiya, Argentina) tajribalari o‘rganib chiqilganda, yuqori miqdordagi daromadga va mol-mulkka ega bo‘lgan jismoniy shaxslarga nisbatan “majburiy deklaratsiya” asosida soliqqa tortish tartibi joriy etilganligi ma‘lum bo‘ldi. Bundan tashqari, “Capgemini” menejment va axborot texnologiyalari bo‘yicha maslahat kompaniyasi tomonidan yuqori daromadga ega bo‘lgan shaxslar daromad miqdoridan kelib chiqib, 5 ta guruhga segmentlangan¹¹.

Yuqorida keltirilgan holatlarni bartaraf etish shuningdek, budget daromadlari barqarorligini ta‘minlash maqsadida amalga oshirilgan xarajatlardan kelib chiqqan holda yuqori daromadga (5 mlrd so‘mdan ortiq) ega bo‘lgan jismoniy shaxslarni (Nigh Net Worth Individuals) maxsus deklaratsiya asosida soliqqa tortish tizimini joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Ijtimoiy soliq stavkasining yuqoriligi ortidan konvertda ishchi xodimlarga ish haqi to‘lanishi holati bo‘yicha

Bugungi kunda, tadbirkorlik subyektlari tomonidan ishchi xodimlarini ro‘yxatdan o‘tkazmasdan ularga konvertda ish haqini to‘lash orqali soliq to‘lashdan bo‘yin tovlash holatlari kuzatilmoqda.

Ma‘lumot o‘rnida: 2023-yilda mamlakatimizda mehnatga layoqatli aholi soni – 20,7 mln nafarni, band aholi soni – 13,8 mln nafarni, ishsiz aholi soni – 1,3 mln nafarni, ishsizlik ko‘rsatkichi esa 9,4 foizni tashkil etadi. Mehnatga layoqatli aholining 66,7 foizi rasmiy band, 6,3 foizi rasmiy ishsiz hisoblansa, qolgan 27,0 foiz (yoki 5,5 mln nafar) qismi bevosita norasmiy band aholi hisoblanadi (1-chizma).

1-chizma: 202-yilda O‘zbekiston Respublikasining mehnat resurslari to‘g‘risidagi tahliliy ma‘lumot

¹¹ Fransiya davlati Global va innovatsion konsalting kompaniyasining 2023-yilgi hisoboti <https://www.capgemini.com/us-en/about-us/who-we-are/our-brands/capgemini-engineering/>

Mazkur chizmada keltirilgan tahliliy ma'lumotlar shuni ko'rsatmoqdaki, mamlakat mehnat resurslarining 27 foizi (yoki 5,5 mln.nafar) bugungi kunda norasmiy band bo'lib, yashirin iqtisodiyot ulushiga o'z hissalarini qo'shib kelmoqdalar. Rivojlanayotgan mamlakatlarda ushbu kabi salbiy holatlarni keltirib chiqaruvchi bir qator quyidagi omillar mavjud¹²:

- soliq yukining og'irligi (ijtimoiy soliq);
- yashirin iqtisodiyotga qarshi ta'sirchan mexanizmlarning mavjud emasligi;
- mehnat resurslarini hisobga olish tizimining raqamlashtirilmaganligi;
- Tadbirkorlik subyektlarining soliq xizmati organlariga bo'lgan ishonchsizligi;
- soliq xizmati organlari faoliyatining samarali yo'lga qo'yilmaganligi;
- soliq xizmati organlarida korrupsiya ulushining yuqoriligi.

Yuqorida keltirib o'tilgan omillarni bartaraf etish maqsadida, tadbirkorlik subyektlari uchun ijtimoiy soliq stavkasini pasaytirish, nazorat qiluvchi organlarning nazorat mexanizmlarini kuchaytirish hamda mehnat resurslarini hisobini yuritishning elektron ma'lumotlar bazasini shakllanitirish maqsadga muvofiq.

Soliq ma'murchiligidagi soliqqa tortish rejimlari tadbirkorlik subyektlarining soliq to'lashdan bo'yin tovlash uchun vosita bo'lib qolayotganligi bo'yicha

So'nggi yillarda milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishi, tadbirkorlik subyektlari sonining oshishi hamda faoliyatlarning kengayishiga qaramasdan hududiy soliq xizmati organlarining ish samaradorligi ko'rsatkichlari turg'un holatda saqlanib qolmoqda. Mazkur muammoni keltirib chiqaruvchi bir qator omillar mavjud.

Xususan, soliq qonunchiligida soliqqa tortishning yagona rejimi mavjud emas. Ya'ni tadbirkorlik subyektlari aylanma hajmidan kelib chiqib, 3 xil turdagi tabaqalashtirilgan soliq rejimlari asosida soliqqa tortiladi. Shuningdek, bugungi kunda fuqarolar yakka tartibdagi tadbirkor sifatida ro'yxatdan o'tmasdan, 100 dan ortiq faoliyat turi bilan o'zini o'zi band qilish bilan shug'ullanishi mumkin. Bunda, mazkur shaxslar tomonidan mehnat staji hisoblanishi uchun budjetdan tashqari pensiya jamg'armasiga ijtimoiy soliq to'lanadi. Ushbu soliqqa tortish rejimlarining rang barangligi tadbirkorlik subyektlari tomonidan olgan daromadlarini soliqdan bo'yin tovlash maqsadida yashirish uchun imkoniyat sifatida foydalanib kelinmoqda (1-jadval).

1-jadval: 2023-yilda tadbirkorlik subyektlari tomonidan to'langan soliqlar hamda soliq rejimlari bo'yicha soliq yukining qiyosiy-tahliliy jadvali¹³

	O'zini-o'zi band qilganlar	Qat'iy soliq to'lovchi YATTLar*	AOS to'lovchilar (YATT, Yuridik shaxslar)*	Umumbelgilangan tartibda soliq to'lovchilar (YATT, Yuridik shaxslar (yirik soliq to'lovchilardan tashqari))*
Soni (ming nafar)	2 500,0	197,5	356,5	211,1
To'laydigan soliqlari	Ijtimoiy soliq (ixtiyoriy)	Qat'iy soliq, daromad solig'i, ijtimoiy soliq	Aylanmadan olinadigan soliq, daromad solig'i	Foyda solig'i, QQS, ijtimoiy soliq, yer va mol-mulk solig'i
Soliqlar summasi (mlrd.so'm)	90,5	399,2	2 407,3	24 435,9
O'rtacha soliq yuklamasi (ming. so'm)	36,4	2 046,1	6 752,6	115 755,0
Shu jumladan,				
Chakana savdo faoliyati bilan shug'ullanuvchilar soni (ming nafar)	-	118,1	162,7	190,2
Tovar aylanmasi (mlrd.so'm)	-	24 425,3	113 400,8	156 265,7
To'langan soliqlar summasi (mlrd. so'm)	-	284,4	1 709,2	17 349,5
O'rtacha soliq yuklamasi (ming. so'm)	-	2 399,6	10 505,2	91 217,1

*Izoh: YATTLar soni – 240,7 mingta, yuridik shaxslar soni – 501,7 mingtani tashkil etgan.

¹² Л.Батаева. Зарплата в конвертах. Журнал Финансового Университета Правительства РФ– 2022.

¹³ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi 2023-yilgi hisoboti hamda Soliq qo'mitasining "Factbook 2023" jurnali.

Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, bugungi kunda tadbirkorlik subyektlari tomonidan soliq rejimlarini tanlashda daromadlarini yashirish, tovar-aylanmalarini kamaytirib ko'rsatish imkoniyatidan foydalanish holatlari mavjud. Bundan tashqari, hududiy soliq xizmati organlarining soliq to'lovchilar bilan o'zaro hamkorlikdagi munosabatlari (til birlashtirish) orqali ushbu soliq to'lovchilarning soliqdan bo'yin tovlashiga qulay muhit bo'lib xizmat qilmoqda.

Soliq to'lashdan bo'yin tovlash holatlarini bartaraf etish, soliq to'lovchilarga teng raqobat muhitini yaratish hamda davlat budjeti barqarorligini ta'minlash maqsadida pilot rejimida chakana savdo faoliyati bilan shug'ullanuvchi biznes uchun yagona tartibdagi soliq rejimini joriy etish muhim. Mazkur rejimda tadbirkorlik subyektlari tovar-aylanmalari hajmidan qati nazar bir xil miqdordagi soliq yukini (soliq stavkalarini) belgilash zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlillar haqiqatdan ham mamlakatda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishda soliq tizimining (ma'murchiligining) alohida o'ringa ekanligini ko'rsatmoqda. Jahon Banki tomonidan 2022-yilda O'zbekiston Respublikasida yashirin iqtisodiyot ulushi 58,5 foiz bo'lganligi, yashirin iqtisodiyotga nisbatan keskin chora ko'rish zarurligidan kelib chiqib, quyidagi islohotlarni nazarda tutuvchi choralarni ko'rish maqsadga muvofiq:

1. Tadbirkorlik subyektlari uchun soliq to'lashdan bo'yin tovlashga imkon beruvchi soliq rejimlarini qayta ko'rib chiqib, shaffof hamda teng raqobat sharoitlarini taqdim etadigan soliq ma'murchiligini yo'lga qo'yish;
2. Tadbirkorlik subyektlari uchun ijtimoiy soliq stavkasini pasaytirish orqali 5,5 mln nafar norasmiy band aholini legallashtirish;
3. 2024–2030-yillarda soliq ma'murchiligi va soliq organlarini rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqish hamda mazkur strategiya doirasida quyidagilarni isloh qilish:
 - Soliq to'lovchilarga ko'rsatilayotgan xizmat sifatini yanada oshirish, shuningdek, soliq qonunchiligi bo'yicha yagona yondashuv asosida maslahatlar berish tizimini yo'lga qo'yish (bunda, Soliq qo'mitasi markaziy apparati tarkibiy tuzilmasida murojaatlar bilan ishlash bo'yicha alohida tuzilma faoliyatini tashkil etish);
 - Soliq organlari tomonidan tadbirkorlik subyektlariga (ariza beruvchilarga) muayyan bitim bo'yicha soliqqa tortish va uning yuzaga kelishi mumkin bo'lgan soliq oqibatlarini dastlabki baholash to'g'risida "Tax rulling" tamoyili asosida xizmatni yo'lga qo'yish;
 - Soliq organlari xodimlari faoliyatining samaradorligini baholash (KPI) tizimini joriy etish. Bunda, har bir soha yo'nalishlari bo'yicha strategik, taktik va operativ baholash indikatorlarini ishlab chiqish. Mazkur tizim asosida xodimlarning samaradorlik ko'rsatkichlaridan kelib chiqib, rag'batlantirish mexanizmini joriy etish;
 - Soliq nazorati va soliq qarzini undirish bo'yicha amalga oshiriladigan ishlarni takomillashtirish hamda markazlashtirilgan nazorat tizimini joriy qilish maqsadida Soliq qo'mitasi huzurida Soliq nazorati va soliq qarzi bilan ishlash bo'yicha hududlararo soliq inspeksiyasini tashkil etish.
 - Soliq qo'mitasi tarkibiy tuzilmasida soliq tizimining joriy holatini, soliq ma'murchiligidagi muammo va kamchiliklarni tizimli ravishda tahlil qilish, soliq tizimini takomillashtirish hamda zamonaviy soliq ma'murchiligini joriy etish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar markazi faoliyatini yo'lga qo'yish;
 - Soliq xizmati organlari xodimlarining korrupsiyaviy reytingini shakllantirish, soliq xizmati bo'linmalarining korrupsiyaga moyilligi indeksini hamda ushbu bo'linmalarda xizmat qilishning o'ziga xos me'yorlarini ishlab chiqish. Bunda, riski yuqori bo'lgan bo'linma xodimlarini qisqa muddatda rotatsiya qilish shartlarini belgilash.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Черноусова К.С. "Органы налогового контроля как инструмент борьбы с теневым сектором экономики в России". International Journal of Humanities and Natural Sciences, vol. 12-4 (51), 2020.
2. Алешникова В.И., Бурцева Т.А. Инструменты противодействия теневой экономике в регионах России // Вестник Воронежского государственного университета. Серия: экономика и управление. – 2019. – №4. – С. 28-34.
3. Дергачев М.В., Елсуков М.Ю. Основные причины возникновения теневой экономики в России. – 2018.
4. "Taxation and the Shadow Economy". How the Tax System Can Stimulate and Enforce the Formalization of Business Activities. Policy Research Working Paper 8391 – 2018.
5. "Реализация бюджетно-налоговой политики государства" УДК 336.02 DOI 10.23672/t0403-6841-8028-e.
6. "Перечень инициатив в области налоговых технологий" ОЭСР– 2022.

7. Sh.Tashmatov. "Transfert narxlarni belgilashda soliq nazoratini takomillashtirish" Toshkent moliya instituti Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallar to'plami. Toshkent – 2022.
8. I.Niyazmetov "Soliq siyosatidagi bo'shliqlar" O'zbekiston Respublikasida soliq ma'muriyatchiligi samarali faoliyatini ta'minlash: nazariy konseptual asoslar va amaliyot muammolari mavzusidagi konferensiya to'plami. Toshkent – 2022.
9. Воронин С.А "Пути развития классификации налогов и сборов в Республике Узбекистан".– Ташкент – 2022.
10. Отчет Всемирного Банка "Узбекистан – вторая систематическая диагностика страны".– ВБ – 2022.
11. Батаева Л. Зарплата в конвертах. Журнал Финансового Университета Правительства РФ.– 2022.
12. Арипов М. «Налоговые механизмы снижения уровня теневой экономики и стимулирования инвестиционной деятельности». Москва – 2022.
13. Федотов Д.Ю. Влияние налоговой системы на теневую экономику. Финансы и кредиты. Москва – 2018.
14. Горшенина Е.В. Экономическая теория. Учебное пособие "Бюджетно-налоговая система государства" – Тверь: ТвГУ, 2022. – 185 с.
15. Taufik Kurniawan Modernization of the Tax Administration System: A Theoretical Review of Improving Tax Capacity.
16. Ноева Е.Е, Евсеев В.А, Саакян С.А Реализация бюджетно-налоговой политики государства в условиях пандемии covid-19. УДК 336.02 DOI 10.23672/t0403-6841-8028-e.
17. Власенко М.Г. Бюджетно-налоговая политика // Международный журнал гуманитарных и естественных наук. 2021. № 3-2. С. 108–123.
18. Zotikov N.Z. Features of the formation of federal budget revenues / N.Z. Zotikov, M.V. Lvov, O.I. Arlanova // Bulletin of Eurasian Science. – 2023. – № 1. Vol. 11. – P.1–19.
19. Federal Tax Service of the Russian Federation. Official site. URL : <https://www.nalog.ru> (date of application 28.11.2020).
20. Номазов Б.Б О задачах модернизации налоговой системы Узбекистана // "Экономика и социум" №5(108)-1 2023.
21. Samiyeva G. T. (2022). Concepts of Poverty, Inequality and Social Exclusion. International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development, 4(3), 122-126.
22. Dustova M. X. Improving the Mechanism of Financial Lending to Agricultural Enterprises //EUROPEAN MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF MODERN SCIENCE. <https://emjms.academicjournal.io/index.php>. – 2022. – Т.
23. Khamraeva S. N., Alimova M. Y. Scientific and Theoretical Foundations of Social Infrastructure Development //Journal of Marketing and Emerging Economics. – 2022. – Т. 2. – №. 5. – С. 155-160.
24. Kurbanov A. B., Jalilova N. M. The Role Of Small Business In The National Economy //The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research – 2020. – Т. 2. – №. 07. – С. 95.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.